

Livsmedelsverket
Att: Maria Florin
Box 622
751 26 Uppsala
Skickas endast via e-post:
maria.florin@slv.se

Angående Livsmedelsverkets revidering av provtagningsprogrammet för olivolja

Med hänvisning till mötet som hölls mellan Livsmedelsverket och branschen den 10 mars 2023 gällande provtagning av olivolja önskar vi följa upp dialogen samt få tillfälle att påverka den pågående revideringen av olivoljeprogrammet. Som framfördes på mötet är det branschens önskan att Livsmedelsverket ser över och förändrar kontrollen av olivolja, ger vägledning till kommunerna i hur kontrollen ska bedrivas och håller en löpande dialog med branschen.

Som bekant klarar ingen leverantör i branschen de organoleptiska tester som genomförs inom ramen för nuvarande kontrollprogram och blir därmed förelagda med beslut kopplat till löpande vite. De företag som berörs och som är avsändare av detta brev är väletablerade seriösa livsmedelsföretag som tar redlighet på största allvar. Samtliga bolag har genomfört omfattande åtgärder för att komma till rätta med nedslagen i de organoleptiska testerna och upplever det som ett lotteri när kontrollen redovisar sitt resultat.

Med hänsyn till den rådande situationen ser vi det som ytterst angeläget att Livsmedelsverket inte okritiskt accepterar dagens tillvägagångssätt för provtagning och kontroll utan är öppen för att överväga alternativa lösningar och synsätt för att komma till rätta med situationen och uppnå syftet med lagstiftningen. De åtgärder som föreslås omfatta det reviderade olivoljeprogrammet redogörs för nedan.

1. Den organoleptiska testmetoden kan inte ensamt styrka livsmedelsfusk.

Den organoleptiska bedömningen är en del av den enligt lag föreskrivna kvalitetsanalysen som ska ske vid kontroll av olivolja. På grund av otillförlitligheten i testmetoden kan denna bedömning inte ensamt användas för styrka livsmedelsfusk så som sker i dag. Hänsyn bör även tas till den kemiska analysen och dess resultat.

Med hänsyn till den subjektivitet som oundvikligen föreligger vid en organoleptisk bedömning och den därmed stora diskrepans som föreligger mellan de olika testpanelernas bedömning av samma olja är

det oproportionerligt att använda testmetoden som tillräcklig bevis för att utfärda saluförbud och återkallelser. Se avgörande från Högsta domstolen i Italien, från januari 2023, som kommit fram till att den organoleptiska testmetoden inte kan användas för att styrka livsmedelsfusk. Domen i original samt en översättning utförd av en översättare som är auktoriserad av Kammarkollegiet biläggs denna skrivelse.

2. Köp av extra prover till varumärkesägaren

Det är branschens förslag att kontrollmyndigheten ska köpa in extra prover av samma batch som är föremål för provtagning och lämna till varumärkesägaren. Denna ordning tillämpas i Italien och syftar till att varumärkesägaren ska ha möjlighet att genomföra egna analyser och agera snabbt om avvikelser upptäcks.

3. Laboratorier som utför analyser ska väljas i land där oljan är producerad.

Trots att organoleptiska bedömningar ska vara harmoniserade genom ackrediterade paneler så finns det ändå olika smakpreferenser mellan olika länder. Detta beror på arv och tradition utifrån vilka oliver som är vanligast i respektive land för produktion av olivolja och som ger olika karaktär till olivoljan. Genom att den organoleptiska analysen genomförs i det land där oljan är producerad minskas risken för "nedärvda" nationella preferenser och därmed nedslag. Observera att detta redan gäller vid omprov där ett av de omprov som genomförs ska ske i landet där oljan är packad, se artikel 11.2 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/2105 ("Kontrollförordningen"). Mot denna bakgrund menar vi att respektive olja bör skickas för första analys till ett laboratorium i landet där varje olja har blandats och packats. I dagsläget har kontrollmyndigheten använt samma laboratorium i Spanien varje år.

4. Genomförandet av det organoleptiska testet – tidsaspekten

I dag sker hanteringen av provtagningen under en period av flera månader. Exempelvis får i dagsläget varumärkesägaren information om att provtagningen har skett från en månad upp till flera månader i efterhand. Denna fördröjning begränsar varumärkesägarens möjligheter till agerande. Av lagstiftningen framgår att testet ska ske skyndsamt. Även delgivandet av testresultatet bör ske mer skyndsamt då informationen i nuläget delges till varumärkesägaren månader efter testdatumet.

Av artikel 8.2 i Kontrollförordningen framgår följande krav på medlemsstaternas kontrollmyndigheter:

"Utan att det påverkar tillämpningen av standarden EN ISO 5555 och kapitel 6 i standarden EN ISO 661, ska proverna så snabbt som möjligt skyddas mot ljus och höga temperaturer och skickas till laboratoriet för analys senast fem arbetsdagar efter provtagning, eller bevaras på ett sådant sätt att de inte bryts ner eller skadas under transport eller lagring innan de skickas till laboratoriet." (vår understrykning)

5. Agerande vid påvisade defekter

Om oljan får indikationer på defekter i den organoleptiska analysen måste myndigheten delge analysrapporten från den organoleptiska bedömningen. Varumärkesägaren måste få ta del av hela

analysrapporten för att förstå vilka specifika defekter som har påvisats. Detta underlag saknas ofta i dagsläget och motverkar varumärkesägarens möjligheter till uppföljning och vidtagande av förbättringsåtgärder.

Kontrollmyndighetens åtgärder, med krav på återkallelser och förbud vid löpande vite, vid påvisade brister är i dagsläget oproportionerliga utifrån avvikelens karaktär. Detta gäller både ur ett ekonomiskt perspektiv samt ur ett matsvinnperspektiv då det inte föreligger hälsorisker kopplade till produkter med påvisade brister vid den organoleptiska analysen och när underlaget för det organoleptiska testet dessutom är osäkert.

Ett nedslag i den kemiska analysen kan dock motivera åtgärder om det är tydligt att det är fråga om livsmedelsfusk. Det är endast med hjälp av denna testmetod som det går att påvisa en avvikelse.

6. Extern kommunikation

Eftersom det föreligger så mycket osäkerhet i den organoleptiska testmetoden anser vi att resultatet inte bör kommuniceras externt med innebörden att det föreligger livsmedelsfusk. Det skapar oro hos konsumenterna som tror att de konsumerat en farlig produkt och riskerar att skada varumärkesägaren allvarligt.

7. Utökad provtagning.

Branschen välkomnar tillsyn och har givetvis ett intresse av att tillsynen ska beivra fusk inom segmentet olivolja. Branschen har dock en önskan att provtagning även ska tas på mindre aktörer, nya tillfälliga aktörer och olivolja som inte är märkt extra virgin. Livsmedelsverket bör därför ha en stödjande funktion för lokala tillsynsmyndigheter. De företag som Livsmedelsverket i dagsläget lägger resurser på att följa upp är de största aktörerna, vilka sannolikt är de mest seriösa med bäst kunskap och förbyggande kvalitetsrutiner på plats för att förebygga kvalitetsbrister. Branschen anser att den offentliga kontrollen ska vara riskbaserad och inte baserad på volym som är fallet i det nuvarande nationella kontrollprogrammet för olivolja.

Vi önskar få till stånd ett möte med Livsmedelsverket innan årsskiftet för att diskutera ovan åtgärdsförslag. Som vi förstår ska det nya kontrollprogrammet presenteras i början av 2024 varför ett möte önskas så snart som möjligt, förslagsvis i slutet av november. Svensk Dagligvaruhandel är Livsmedelsverkets kontakt för planering av mötestider.

Stockholm, 2023-11-13

2023-11-13

Sofia Fällberg

Lena Sparring

Coop Sverige AB

ICA Sverige AB

2023-11-13

Suzanna Wadegård

Dagab Inköp & Logistik AB

2023-11-13 *Helene Rönberg*

Di Luca Di Luca AB

2023-11-13 *H. Rönberg*

Svensk Dagligvaruhandel

2023-11-14

Mia Brodén Bergvall

Lidl Sverige KB

2023-11-13 *[Signature]*

Fontana AB

Verifikat

Transaktion 09222115557504609793

Dokument

Brev till SLV 231113 ang olivoljeprogrammet
Huvuddokument
4 sidor
Startades 2023-11-13 11:54:21 CET (+0100) av Marjolijn
Wendling (MW)
Färdigställt 2023-11-14 10:50:48 CET (+0100)

Initierare

Marjolijn Wendling (MW)
Advokatfirman MarLaw AB
marjolijn.wendling@marlaw.se
+46703903392

Signerare

Karin Brynell (KB)
Svensk Dagligvaruhandel
karin.brynell@svdh.se

Signerade 2023-11-13 15:56:59 CET (+0100)

Sofia Fröberg (SF)
Coop Sverige AB
sofia.froberg@coop.se

Signerade 2023-11-13 13:26:25 CET (+0100)

Lena Sparring (LS)
ICA Sverige AB
lena.sparring@ica.se

Signerade 2023-11-13 12:49:14 CET (+0100)

Susanna Wadegård (SW)
Dagab Inköp & Logistik AB
susanna.wadegard@dagab.se

Signerade 2023-11-13 13:14:03 CET (+0100)

Mia Brodén Borgvall (MBB)
Lidl Sverige KB
mia.Broden_Borgvall@lidl.se

Signerade 2023-11-14 10:50:48 CET (+0100)

Jonas Widlund (JW)
Fontana AB
jonas.w@fontanafood.se

Signerade 2023-11-13 13:07:26 CET (+0100)

Verifikat

Transaktion 09222115557504609793

Helene Rehnberg (HR)
Di Luca Di Luca AB
helene.rehnberg@diluca.se

Signerade 2023-11-13 12:03:49 CET (+0100)

Detta verifikat är utfärdat av Scrive. Information i kursiv stil är säkert verifierad av Scrive. Se de dolda bilagorna för mer information/bevis om detta dokument. Använd en PDF-läsare som t ex Adobe Reader som kan visa dolda bilagor för att se bilagorna. Observera att om dokumentet skrivs ut kan inte integriteten i papperskopier bevisas enligt nedan och att en vanlig papperutskrift saknar innehållet i de dolda bilagorna. Den digitala signaturen (elektroniska förseglingen) säkerställer att integriteten av detta dokument, inklusive de dolda bilagorna, kan bevisas matematiskt och oberoende av Scrive. För er bekvämlighet tillhandahåller Scrive även en tjänst för att kontrollera dokumentets integritet automatiskt på: <https://scrive.com/verify>

